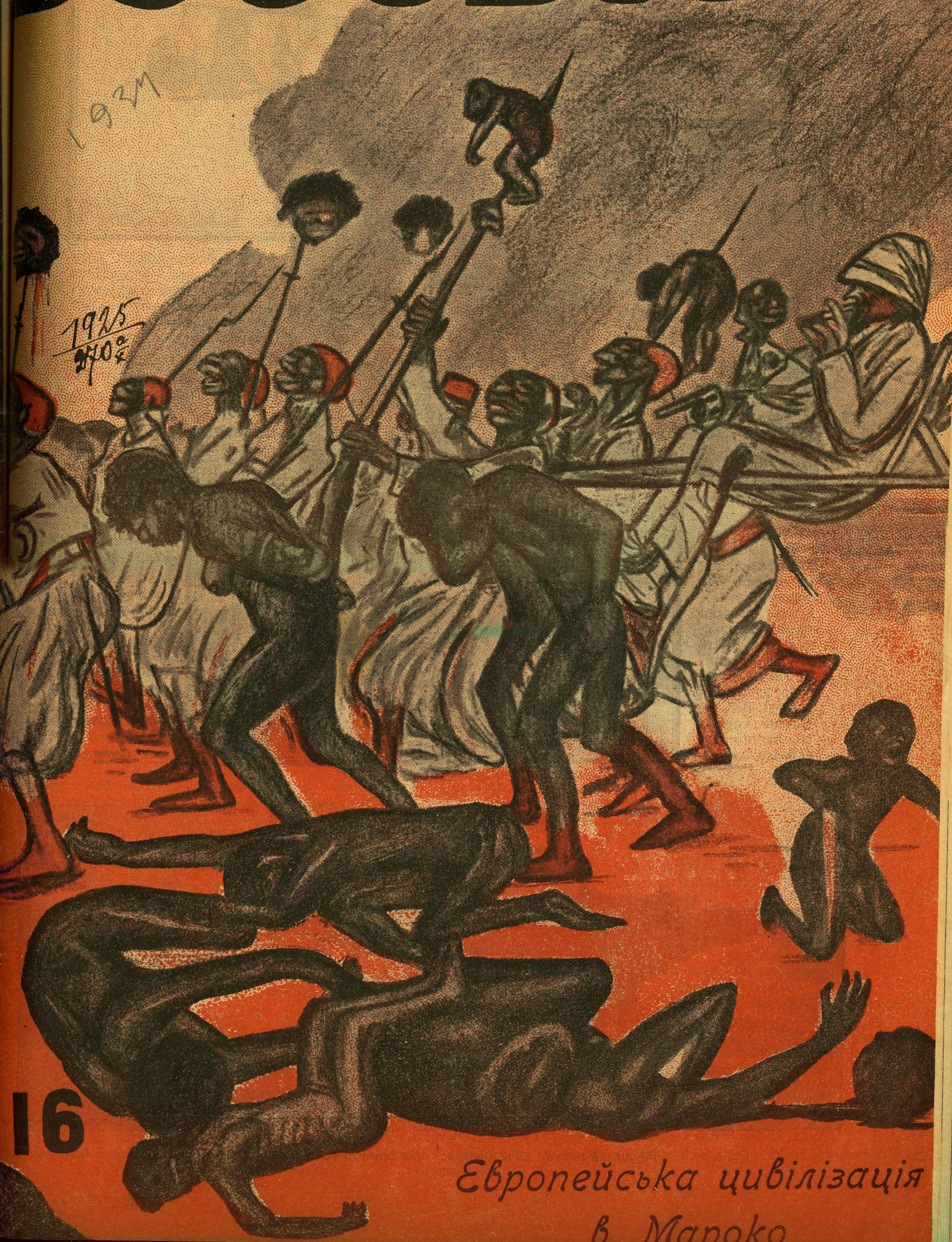

Всесвіт

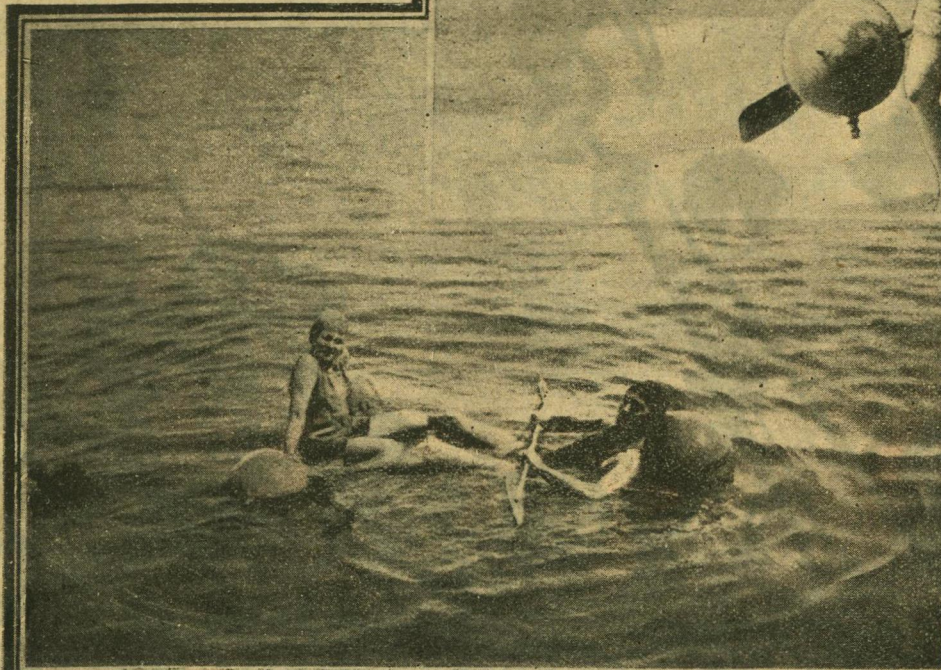

16

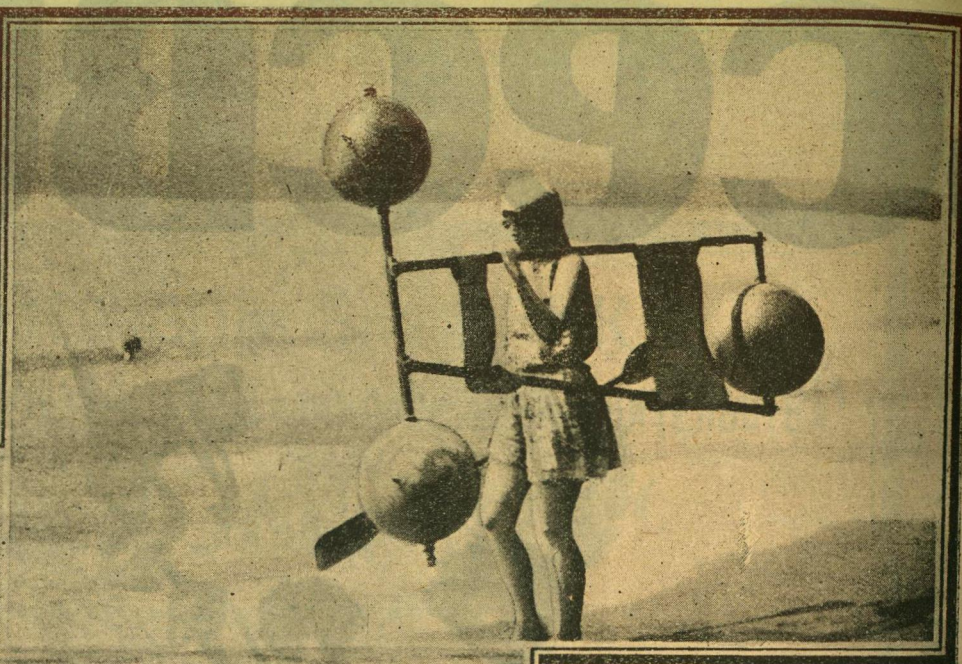
Европейська цивілізація
в Мароко

Водоплан для купання.

Дуже добре плавати при берегах океану, але ця приємність звязана з свого роду небезпекою. Щоби мати змогу плавати, користуючись і водою, і повітрям, вигадали приладдя, що складається з трьох гумових поплавків і бамбуко-

вої рями, сторони якої сполучені міцними полотнищами. На ці полотнища лягають або сідають і, завдяки трьом поплавкам, що лежать

ні з найгігієнічніших. Користуючись цим водопланом, можна, лежачи на ньому, спокійно відпочивати на воді або-ж, поставивши невеличке вітрило, плисти за водою.

Цей прилад особливо корисний для тих, хто не вмів плавати.

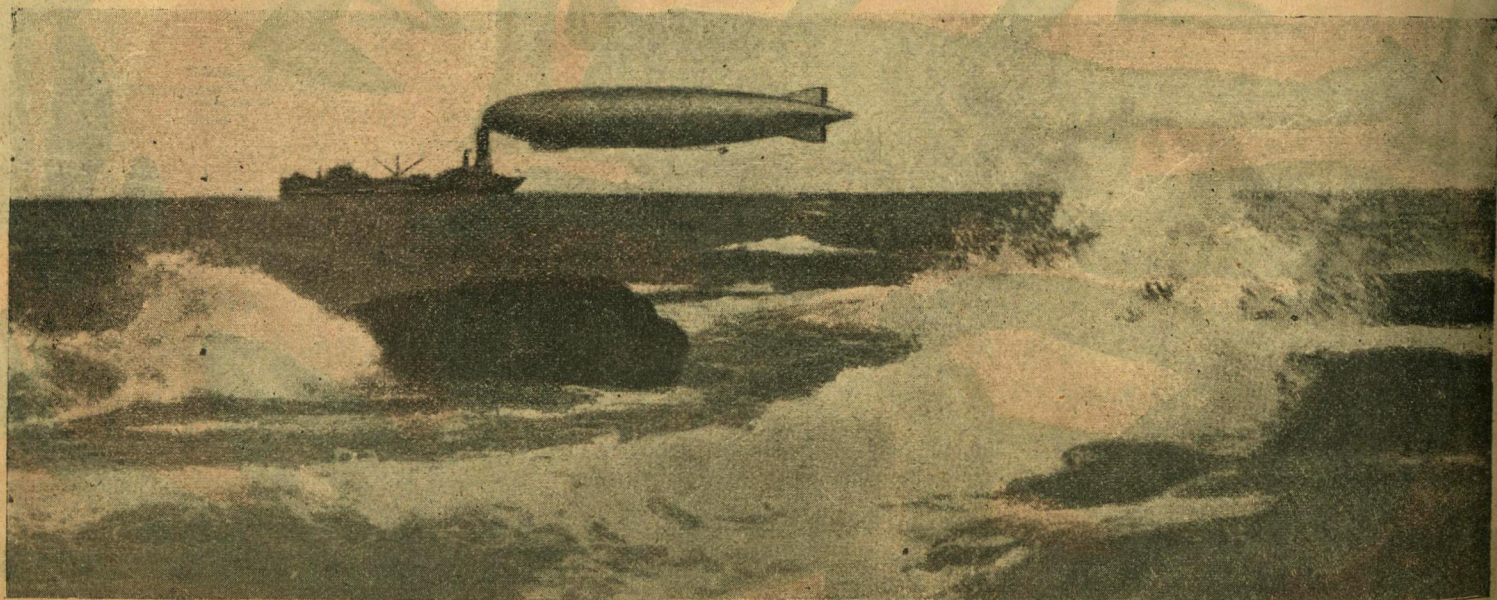
Водоплан, змальований тут, може піддержувати до 5 душ. Його можна розложити і легко вкласти в чемодан. Поплавки водоплану надувати повітрям можна простою помпою і бамбукова рямка легко надівається на ручку. Цей апарат надзвичайно легкий і разом з

вої рями, сторони якої сполучені міцними полотнищами. На ці полотнища лягають або сідають і, завдяки трьом поплавкам, що лежать трьохкутником, прилад дуже добре держиться на воді. Цей водоплан служить виключно для забавки, але од-

Водоплан, змальований тут, може піддержувати до 5 душ. Його можна розложити і легко вкласти в чемодан. Поплавки водоплану надувати повітрям можна простою помпою і бамбукова ряма легко надівається на ручку. Цей апарат надзвичайно легкий і разом з тим міцний. Пливсти уперед можна за допомогою весла або вітрила.

Німецький цепелін „Лос-Анжелос“ біля свого причального пароплава.

Майборода й сатана.

I.

Октябрини в дяді Петра Григоровича.

На самому початку було щось не те. Майборода прийшов до дяді Петра Григоровича на октябрини. Ясна річ, він зроду не брався на таке діло, коли-б то не дядя Петро Григорович, а Петро Григорович чоловік непоганий. З Майбороди він не хотів й жити йому не заважає..

В його октябрини, а не христини, то, ясна річ, його не пускали комуністи на заводі. Дядя Петро Григорович слюсар і хотів сказати правду, зроду в бога не вірив.

Майбороду неначе щось торкнуло. Вже й Петро Григорович починає його вчити.

Майборода випив третю й сказав:

— Ви, Петре Григоровичу, не совайтесь там, де не треба.

Що ви там знаєте? Хіба ви знаєте, що вам на тім світі за такі слова буде? Уже-ж ви чоловік літній, вам і вмирати скоро пора. Почепили ось Леніна... — Сказавши це Майборода трохи злякався. Петро Григорович потемнів весь, трахнув кулаком о стіл, та як не гукне:

— Мовчи вже, попівська помийнице! Я бачу з тебе поли не будуть так на тебе...

Майборода й сатана.

I.

Октябрини в дяді Петра Григоровича.

З самого початку було щось не те. Майборода прийшов до дяді Петра Григоровича на октябрини. Ясна річ, він зроду пішов-би на таке діло, коли-б то не дядя Петро Григорович, а дядя Петро Григорович чоловік непоганий. З Майбороди він сміється й жити йому не заважає..

А що в його октябрини, а не христини, то, ясна річ, його портили комуністи на заводі. Дядя Петро Григорович слюсар в БЕК'у і, сказати правду, зроду в бога не вірив.

Що то Майборода не старався коло нього, нічого не приходило.

— Ти хоч у бога вір, хоч не вір, все одно тобі ворона неба в рота не серне! — казав дядя. — Все одно робити треба. Так і zostавсь невіра.

І нізачо Майборода на ті октябрини не був-би прийшов, коли-б не те, що дядя Петро Григорович чоловік веселий і жарки пролива.

Почалося все ніби й гаразд. Сіли до столу всі — Майборода, Петро Григорович, Довбиш — теж із БЕК'у, хазяйка, старша Петра Григоровича дочка, Маруся.

Майборода перехристився, Довбиш сплюнув через ліве плече випили по первій.

Тут зразу й почалось. Довбиш узяв верзти щось таке, що ще такі дурні, що христяться.

— На кого ти христишся, дурна голово!

Майборода зиркнув у куток. Ікони нема. А на стінці коло портрету Леніна висить.

Хотів Майборода щось сказати, та промовчав. Петро Григорович по другій наляв шклянці й сказав:

— Кинь його, Іване, то такий. Його покійниця тітка змазочку ще по голові рогачем оперічила, то він з того часу й христиться.

Майборода випив шклянку й сказав:

— Як так Петро Григоровичу, то я піду. Чого я тут буду сидіти, як ви мене зобіжаєте. Ось тільки тараню доім і піду.

II.

С а т а н а

— Слухай, Майборода, — сказав Петро Григорович. — Сиди тихо, коли прийшов. Я думав, що ти може порозумнішав, поки літа вбився. Ти-ж таки не дитина й не стара баба.

Майбороду неначе щось торкнуло. Вже й Петро Григорович починає його вчити.

Майборода випив третю й сказав:

— Ви, Петре Григоровичу, не совайтесь там, де не треба.

Що ви там знаєте? Хіба ви знаєте, що вам на тім світі за такі слова буде? Уже-ж ви чоловік літній, вам і вмирати скоро пора. Почепили ось Леніна... — Сказавши це Майборода трохи злякався. Петро Григорович потемнів весь, трахнув кулаком о стіл, та як не гукне:

— Мовчи вже, попівська помийнице! Я бачу з тебе люди не будуть, так не чіпай людей, гнидо!

І звівся з-за столу.

Майборода наладився тікати; допив четверту й устав і собі.

Коли враз йому в очах пішло круга.

„Сатана! — подумав Майборода. — Ось він — сатана!“

III.

Майборода бореться з сатаною.

— Да воскреснет бог і да розточаться вразі його! — проказав у голос Майборода й перехристився.

Петро Григорович ураз сів на місце.

Помогло!

Майборода почав раз-у-раз христитись. Петро Григорович щось сказав Марусі і показав на Майбороду.

Маруся встала з-за столу й вийшла.

Тепер Майборода ясно побачив. Петра Григоровича не було, а був сатана. І Довбиш теж сатана. Тільки Маруся, чиста душа, втекла з-за столу.

Не дурно-ж Петро Григорович став такий темний, а очі йому блищать як вугілля.

— Я бачу, ти вже спікся, — сказав Петро Григорович і чудно якось прогукав його голос, неначе у ві сні. І хоч не було в цьому голосі ні гніву, ні злости, та чим раз ясніше й ясніше Майборода почував:

Оце в піджачку Петра Григоровича, в засмальцьованім обличчі, в жилавих руках сидить сатана й чигає на Майбороду.

— Так ні, цього не буде! Не дасться він сатані! — Холодний піт пройняв Майбороду. Щоб зогрітись, він підсунув собі пляшку, налив горілки й вихилив. Руки йому трусились.

Майборода підійшов до Петра Григоровича й перехристив його.

І враз і Петро Григорович і Довбиш щезли. Майборода зоставсь сам у кімнаті. Його схопило страхом мов обценьками. Щось підкотилось до горла.

— Марусю!— дико закричав Майборода.

Низенькі двері розчинилися й на порозі стала Маруся. Вона була вся в білому. В руках у неї було щось, що скидалося на глек з водою.

Маруся йшла до Майбороди.

Але вона йшла не так, як усі люди ходять. Вона чудно якось йшла, не пересуваючи ногами. Наче хтось совав ззаду дерев'яну ляльку. Маруся все йшла та йшла до Майбороди.

„Сатана!“— зрозумів Майборода й почав христитись. Але Маруся не зникала, а все йшла та йшла до Майбороди.

Майборода почав тікати круг столу. Маруся за ним. Вона підняла глечик угору.

„Ось воно! Кропитиме диявольським зіллям!“— зрозумів Майборода й, що-мав сили, вдарив по глечику. Щось бризнуло, покотилось і Маруся щезла з кімнати.

Але сатана схопив його за комір і брякнув об підлогу... Майборода прокинувся. Він лежав на підлозі. Коло нього стояла якась лава. З гори настирно уп'ялась йому в вічі жовта електрична лампа.

Майборода звівся на ноги й почав пригадувати.

— Це район. Його привели сюди вчора ввечері. Його спіймали на вокзалі, коли він різав ножем собаку.

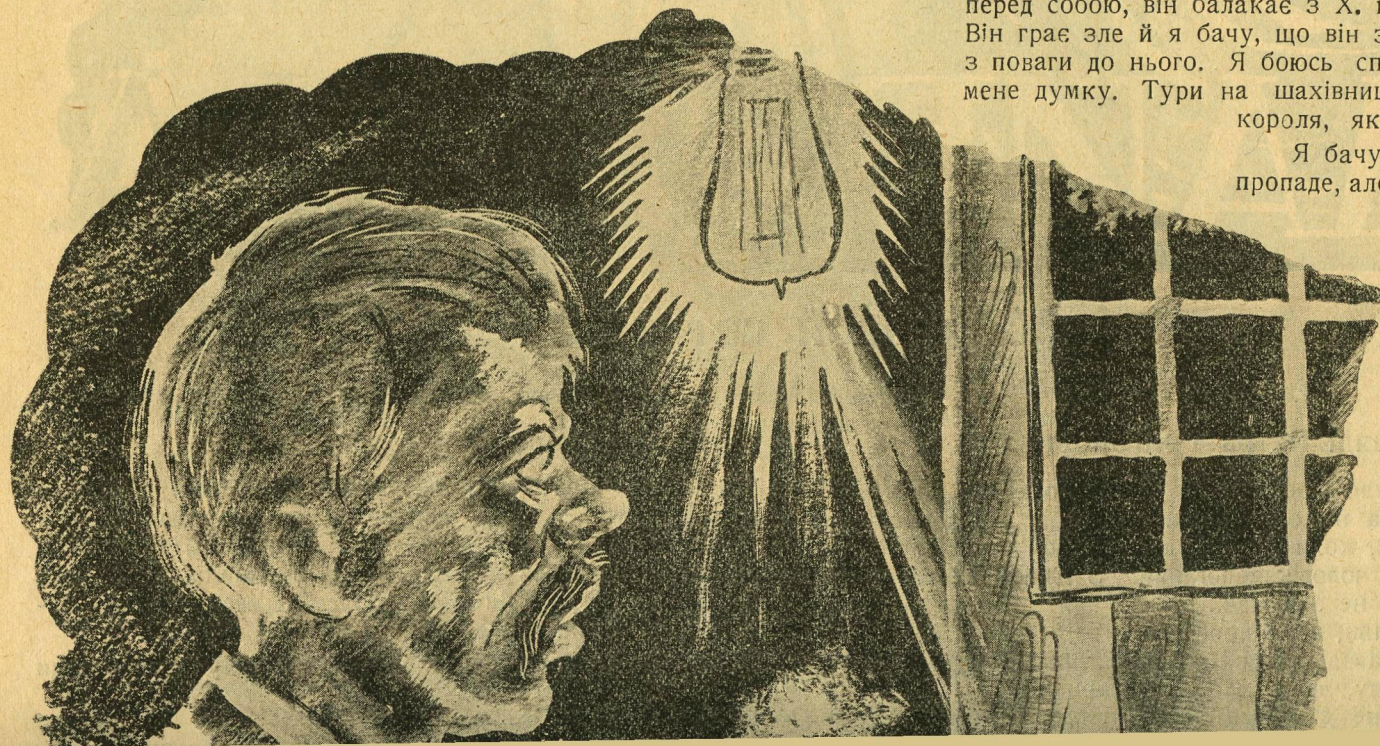
V.

Ліричне intermezzo.

Ах! І мені сняться сні! Мені сняться тяжкі, сумні сні про забитих і умерлих товаришів. Я ніколи так не любив жінок, як своїх товаришів. Я почуваю таку велику ніжність, таку синовню повагу до свого товариша, до його рук, до його рішучого обличчя, до його розумних, ласкових очей. Якби я міг, я брав-би його з собою в кешеню й розглядав-би, вибравши вільну хвилину, як дитина роздивляється нову, ще свіжу ляльку.

І от мені сняться товариші, що вмерли. Я бачу товариша перед собою, він балакає з Х. і сідає грати з ним у шахи. Він грає эле й я бачу, що він зараз програє, але я мовчу з поваги до нього. Я боюсь сполохнути його любов для мене думку. Тури на шахівниці в нього стоять обіруч короля, як пара його хворих ніг.

Я бачу, що зараз одна з них пропаде, але нічого не кажу. Я тільки боязко кажу: „Здрастуй Мартине!“ Він холодно відповідає мені своїм низьким голосом: „Здрастуй!“ і зараз-же звертається знову до Х. Але я не ображаюсь, ні, я так радий, що бачу його. Я забув, що його розстріляли чехи в Казані, я тільки почуваю, що можу його втратити кожну хвилину, кожну секунду. Руки мені тремтять, я жду, коли він скінчить партію. Я жду, жду довго, нарешті я не можу, я виukuю:

З гори настирливо
уп'ялась йому в вічі
жовта, електрична
лямпа.

IV.

Сатана перемагає Майбороду.

В кімнату увійшов Петро Григорович. Він зробився такий товстий, що зразу було видно, що в ньому сатана. Він тихенько підійшов до Майбороди.

— Заспокійся, дурна голово,— сказав він хитро-ласкаво. Все одно, нічого не зробиш, поки хміль не вийде. Ось на тобі свитину, лягай і проспись.

Майборода подивився на Петра Григоровича.

Ззаду в матні йому ніби щось ворухилось.

Знов Майбороду обняв дикий страх. Він почав христити Петра Григоровича. Той стояв, наче чогось вичікував.

— Я піду звідси, Петре Григоровичу!— сказав Майборода рішуче.

— Нікуди ти не підеш. Чи може охота ночувати в районі? Сказав той якимсь хитрим голосом.

— Петре Григоровичу — ви сатана! сказав Майборода.

— Що це ворухиться в вас у штанях.

— Що ворухиться? Зараз побачиш,— сказав сатана,

І ззаду з штанів поволі-поволі виліз довгий, волохатий, рудий хвіст...

— Ой, ой, ой...— загейкав Майборода и кинувся навтіки.

одповідає мені холодно
своїм
низьким голосом: „Зра-
стуй!“ і зараз-же звер-
тається знову до Х. Але
я не ображаюсь, ні, я
так радий, що бачу його.
Я забув, що його роз-
стріляли чехи в Казані,
я тільки почуваю, що
можу його втратити
кожну хвилину, кожну
секунду. Руки мені трем-
тять, я жду, коли він
скінчить партію. Я жду,
жду довго, нарешті
не можу, я вигукую:

— Це ти, це не сон,
це ти Мартине?

Він якось нахабно,
не своїм голосом сміє-
ться, встає, повертає до
мене обличчя й я бачу,
що це не він, а незна-
сний, байдикувати й
франт Віктор Фененко,
що вчився в нашому
класі. Але я все-таки
хапаю його за рукава

й питаю: — Де-ж Мартин, де-ж Мартин?

Він висмикує свою руку й нахабно сміється мені ввічі; я прокидаюсь і мені здається, що я сам винний, що не вдержався й сполохнув дорогу тіль товариша.

VI.

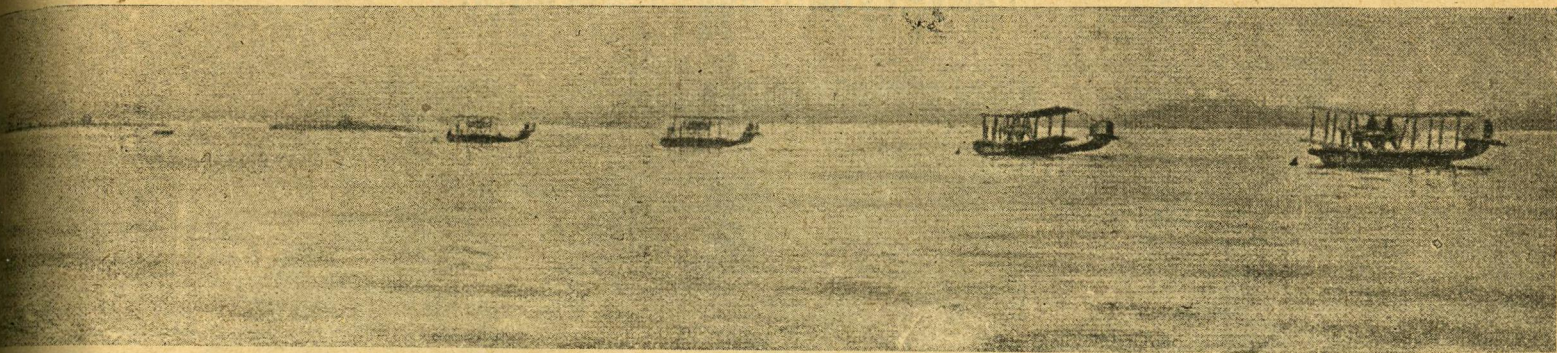
Чого Майборода програв гроші.

Майборода сів на лаві. Так, це був сон. Сьогодні його, мабуть, поведуть на допит. Питатимуться, чого він узяв гроші з каси. Що казати?

Він хотів виграти на ці гроші в тоталізаторі й повернути назад у касу. Ворожка казала йому, що він виграв. А це ворожка знає, що каже.

Так не повірять. І сказати не дадуть. Хіба є бог у цих людях? Не дурно-ж йому в цім місці приснився сатана.

Хіба може що друге приснитись у такому місці, де немає хоча-б маленької ікони?

Ескадріля французьких гідропланів Шербурзької бази.

Так що за причина, що він програв? Ейдно, що не жакка.

Майборода почав пригадувати. Думки збивали одна одну. Колився ввечері, чи христився ївши...? Ні, все гаразд. Ага, виходив з дому ще того місяця, спіткнувся об поріг!

От і кажи тепер, що це дурниця. Місяць цілий проминул, ані скоїлося лихо — програв казенні гроші.

VII.

Майборода й міліціонер.

Відпили двері і в камеру увійшов міліціонер. Майбороді затрусилась жижки.

— Збирайся, — сказав міліціонер.

Майборода звівся й вийшов. Прошли коритаром — у ко- сповигали міліціонери, підрайонні. Майбороді було дуже бо, його гнітило якесь смутне почуття.

Наче я щось украв, подумав Майборода. А він зроду не крав. Що за революції торгував державним майном — ж так робили! Но щоб він щось узяв чуже — крий боже!

Перейшли дві вулиці — щось народу дуже багато.

Щоб воно таке було?

— Ага, хресний похід!

— Так куди! І похід не тей що раніше. То було народу, хмара, а тепер так собі — є де й протовпитись. На перше більше буває народу.

— Довели! — подумав Майборода.

Народу побільшало, міліціонер спинився. Майборода стає

Він узявсь бігти — серце йому калаталось, той і ззаду теж побіг.

Майборода хотів уже вскочити в двір, коли чиясь важка рука брякнулась йому на плече. Майборода смикнув — друга рука схопила його за вухо.

Майборода повернувся од болю. Перед ним стояв крамар Пузанов.

— Як-же-ж моя свитина? — сказав Пузанов суворо. Потім він розвернувся і вдарив Майбороду в вухо.

Майбороді враз полегшало.

— Ви не бійтесь, — сказав він. — Ми з вами зробимо діло. Я таки приховав грошей з половину.

— Приховав? — ласкаво спитав Пузанов. — Це справа инша! Натє ось мою шапку, ходім, зніміть вуса та гайда до мене. Знайдеться де перебути. — Майборода ревно перехристився. — Є таки бог на землі і дбає своїми вірними! Є ще й чесні люди, спасибі їм.

Доведеться, правда, з Пузановим ділитись, то вже так.

— Ми вам паспортика обробимо, — сказав Пузанов та сипте собі де-інде служити. І профсоюзна картка є: хлопці дістали для брата, так я вам її приставлю.

IX.

Майборода й собака.

Зайшли до цилюрника й Майбороді зголено вуса.

Він поглянув у дзеркало

— Збирайся,— сказав міліціонер.

Майборода звівся й вийшов. Прошли коритаром — у коритарі сповигали міліціонери, підрайонні. Майбороді було дуже негарно, його гнітило якесь смутне почуття.

„Наче я щось украв“, подумав Майборода. А він зроду не крав. Що за революції торгував державним майном — всі-ж так робили! Но щоб він щось узяв чуже — крий боже!

Перейшли дві вулиці — щось народу дуже багато.

„Щоб воно таке було?“

— Ага, хресний похід!

— Так куди! І похід не тей що раніше. То було народу, як та хмара, а тепер так собі — є де й протовпитись. На перше травня більше буває народу.

„От! Довели!“ — подумав Майборода.

Народу побільшало, міліціонер спинився. Майборода став теж дивитись на юрбу. Йшли мало не самі баби. Хоч ні, он крамар знайомий киває, он одставна генеральша Тинякова йде. Є-ж іще на світі хороші люди.

Майборода оглянувся. Міліціонер узявся купувати цигарки.

„Все одно пропадуть!“ — подумав Майборода й стрибнув по-між баби. Ераз генеральша накинула йому на голову хустку, крамар нап'яв ззаду свитину й Майборода пройшов поєз міліціонера.

Міліціонер оглянувся і кинувся шукати, та спіткнувся й упав. Майборода скинув хустку й подався у завулок.

VIII.

Майборода й Пузанов.

Майборода швиденько чимчикував завулком. Завулок був вузький, нікого не було.

Раптом Майборода учув за собою чийсь похапливу ходу.

Нате ось мою шапку, ходім, знімійть вуса та гайда до мене. Знайдеться де перебути. — Майборода ревно перехристився. — Є таки бог на землі і дбає своїми вірними! Є ще й чесні люди, спасибі їм.

Доведеться, правда, з Пузановим ділитись, то вже так.

— Ми вам паспортика обробимо,— сказав Пузанов та сипте собі де-інде служити. І профсоюзна картка є: хлопці дістали для брата, так я вам її приставлю.

IX.

Майборода й собака.

Зайшли до цилюрника й Майбороді зголоно вуса.

Він поглянув у дзеркало — ну чистісінька баба. Якби ото раніше, так іди собі під хусткою й ніякий чортяка не зачепить.

— Оп'ять-же панотець вам метрику зробіть! — сказав Пузанов. — У них і печатка є і все, що треба.

Вони вийшли. Перед дверима грівся на сонці собака. Майборода одразу впізнав його. Це був той самий, якого він різав на екзалі.

— А це ти, сатано! — прошепотів Майборода. Він міркував із секунду, чого-б такого зробити.

— Дайте ножа, — пошепки сказав він Пузанову.

Пузанов витяг здоровий складний ніж. Майборода розчеприв його, обережно нахилився до собаки й, що-мав сили, встромив йому ножа в шию.

Собака дико зойкнув і помчав по вулиці.

Ніж стирчав у загривку.

— Здорово ви його! — засміявся Пузанов до Майбороди і взяв його під руку.

Майборода ще раз перехристився й вони пішли вниз по вулиці.

М. Йогансен.

Тану-Тувинська делегація.

НА МЕЖІ СРСР, Монголії та Хіни, на південь-сході Мінусинської округи по річці Туба живе плем'я Тану-Тувин. Мішанці монгольської та фінської раси. Говорять монгольською та місцевою говіркою, загальною численністю до 100 тисяч чоловіка. Займаються вони здебільшого скотарством, промисловим мисливством. Повільно серед них шириться хліборобство.

зустріч молодій республіці і подає допомогу у справі її культурного й економічного відродження.

Дізнавшись про організацію у Москві Селянського Інтернаціоналу, що ставить своїм завданням оборону інтересів селянства усіх країн та народів, Тану-Тувинська народно-революційна партія, селянство й скотари прислали делегацію до Москви для ознайомлення з діяльністю Сельінтерна

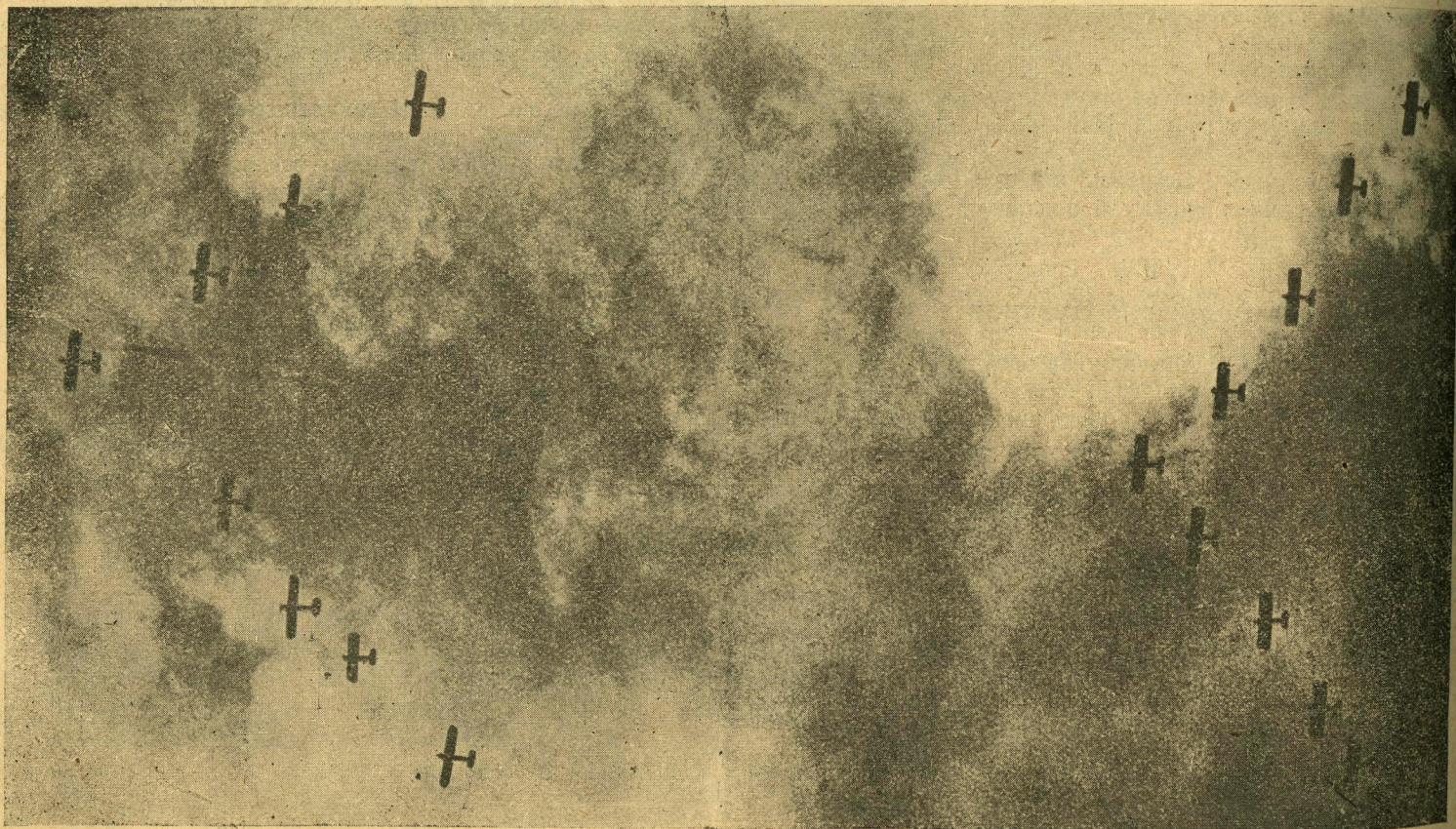
НА МЕЖІ СРСР, Монголії та Хіни, на південь-сході Мінусинської округи по річці Туба живе плем'я Тану-Тувин. Мішанці монгольської та фінської раси. Говорять монгольською та місцевою говіркою, загальною численністю до 100 тисяч чоловіка. Займаються вони здебільшого скотарством, промисловим мисливством. Повільно серед них шириться хліборобство.

З моменту очищення Сибіри від білих Тану-Тувинці вийшли із хінського підданства і утворили самостійну Тану-Тувинську республіку. СРСР йде на

зустріч молодій республіці і подає допомогу у справі її культурного і економічного відродження.

Дізнавшись про організацію у Москві Селянського Інтернаціоналу, що ставить своїм завданням оборону інтересів селянства усіх країн та народів, Тану-Тувинська народно-революційна партія, селянство й скотарі прислали делегацію до Москви для ознайомлення з діяльністю Сельінтерна та з'ясування можливості приєднатись до нього.

М
А
Н
Е
В
Р
И
А
Н
Г
Л
І
Й
С
Ь
К
О
Ї

П
О
В
І
Т
Р
Я
Н
О
Ї
Ф
Л
О
Т
И

бігу
79
Кур
ляк
в 3

Всесоюзний Автопереліт

Машина в Харкові.

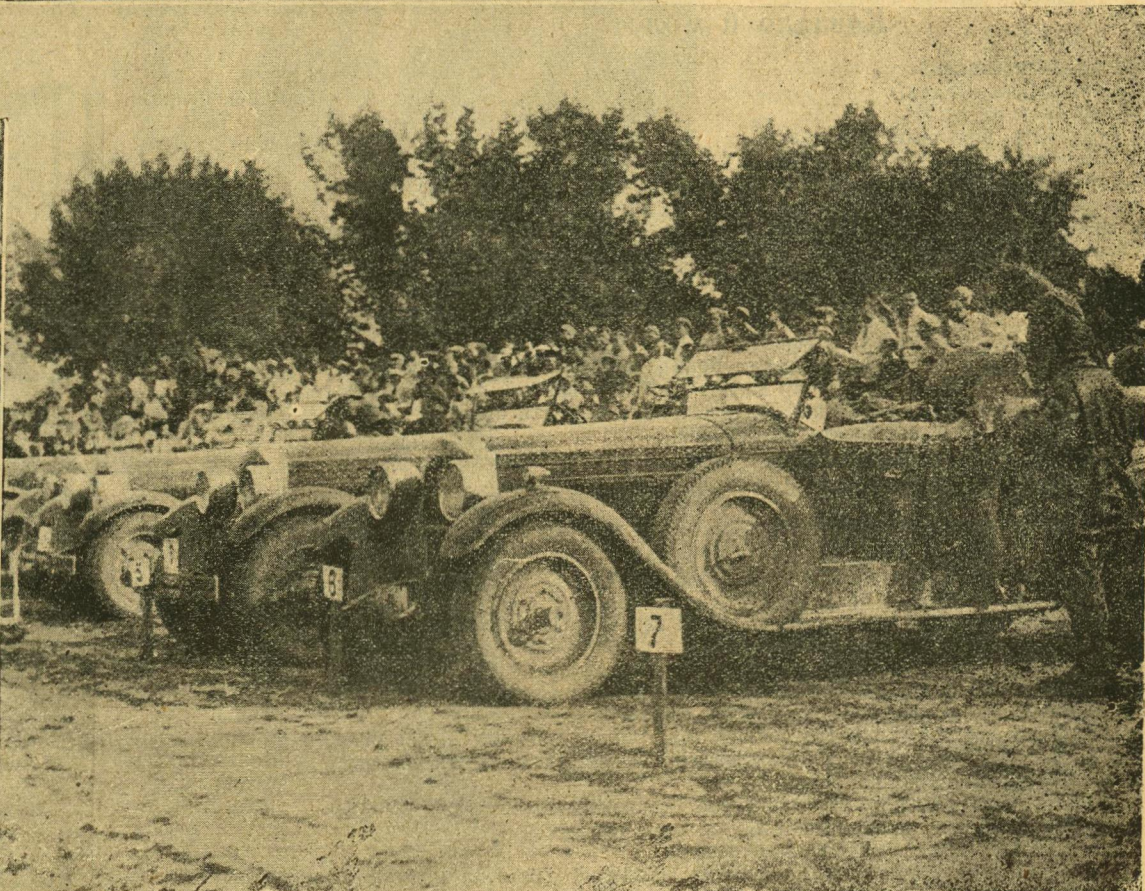

В автомобільному парку (авіогород).
Командир першої колони відповідає
на запитання публіки про подробиці переліту.

...фінішу. Командир
...мобільної колони роз-
...щником машини своєї
...колони.

В автомобільному парку (авіогород).
Командир першої колони відповідає
на запитання публіки про подро-
биці перебігу.

На шосе після фінішу. Командир
першої автомобільної колони роз-
мовляє з гонщиком машини своєї
колони.

Ліворуч — Стінес, прозоруч — Опс.

„Інтернаціонал“ різних машин на спочинку після перебігу.

У неділю 23 серпня в Харків прибули машини Всесоюзного Автоперебігу Ленінград-Тіфліс-Ленінград.

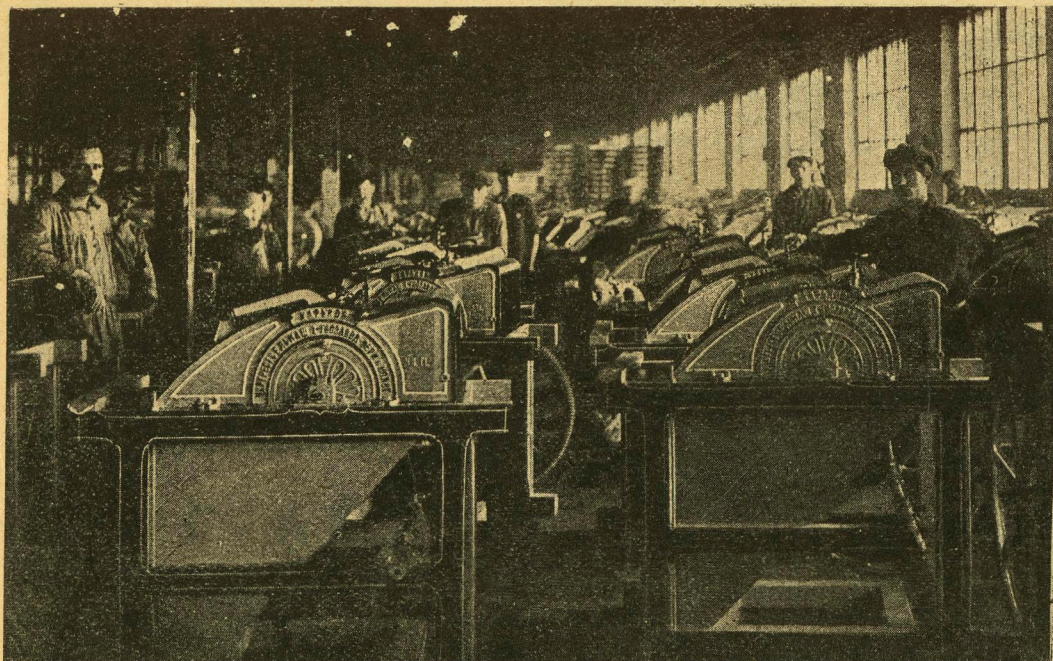
З 80 машин, що вийшли 18 серпня з Ленінграду, до Харкова дійшло 79 машин — французька машина «Рено» зіпсувалась і ледве дійшла до Харківська.

Першою до харківського фінішу дійшла американська машина «Каде-лак № 14» в 3 год. 37 хв., за нею французька машина «Паккард № 4» — в 3 год. 37 хв. 10 сек., третьою — німецький «Мерседес № 2» — в 3 год. 41 хв.

З машинами прибуло 240 чоловік, з них дві жінки — дочка нещодавно померлого німецького мільярдера Стінеса, що сама веде німецьку машину марки «Ага» і друга — кореспондентка німецької преси Опс. З видатних спортсменів у пробігові бере участь славнозвісний італійський гонщик Коніо на «Фіаті», де, між іншим, їде й кореспондент фашистської італійської газети «Популо д'Італія».

24 серпня в 9 год. ранку машини рушили в дальшу подорож і повернуться в Харків 7 вересня. Тоді відбудеться змагання на швидкість.

„СЕРП І МОЛОТ“.

...Нові молотарки виліскували лаком...

ПОВІЛЬНО скрутивши з махри цигарку, старший робітник повів таку мову:
— ...Раніш господар більш торгував ніж виробляв, перепродував закордонні машини, то-що, тепер-же „Серп і Молот“ не купляє машин за кордоном, а сам виробляє і незгірш ніж там, да,— хитнув упертим підборідком в знак підтвердження.

— За 25 рік-й на $5\frac{1}{2}$ мільйонів карбованців вироблено машин, в біжучому році гадають на 9 мільйонів виробити—значно більше ніж до війни,— зазначив виразно. Тоді підвівся й повів нас по цехах.

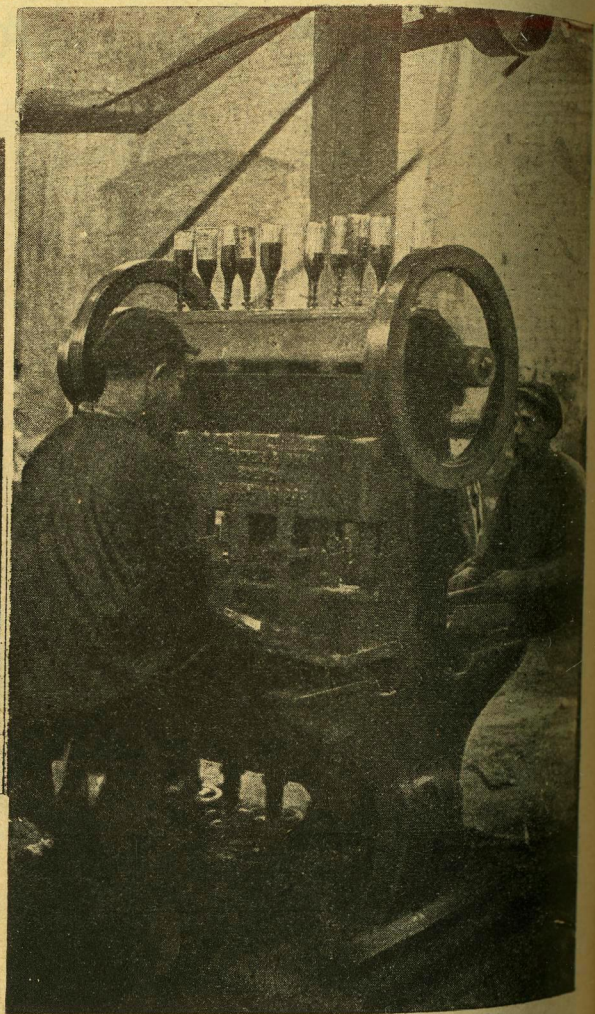
Ковадло й молот.

І куди ми попали?—
Парня? Пекло? Хаос?
Температура за 50°.

Гуркотить, бряжчить, торохтить...
Палають, гудуть десятки печей.

Летить до долу розпалене залізо, розкидає каскади іскор під ударами молота...

Немов демони сновигають засмагли, покриті вугляним пилом робітники, осяяні подумням й брудні краплини поту катяться з напруженого чола.

Робота на Рейдері.

— Ручна або-ж приводна молотарка 60 копиць вдень може обмолотити...

— А ось і млин для селянського помолу — 300 штук в цьому році взяв „Мельстрой“. Весь млин, як бачите, металевий. В звязку з електрифікацією буде поширюватись.

— А сортировки, фугтелля, віялки продаємо навіть в Турцію, Персію... Да, ще збираємось трієри виробляти. Вони ще

ПОВІЛЬНО скрутивши з махри цигарку, старший робітник повів таку мову:
— Раніш господар більш торгував ніж виробляв, перепродував закордонні машини, то-що, тепер-же „Серп і Молот“ не купляє машин за кордоном, а сам виробляє і незгірш ніж там, да,— хитнув упертим підборідком в знак підтвердження.

— За 25 рік-й на 5½ мільйонів карбованців вироблено машин, в біжучому році гадають на 9 мільйонів виробити—значно більше ніж до війни,— зазначив виразно. Тоді підвівся й повів нас по цехах.

Ковадло й молот.

І куди ми попали?—
Парня? Пекло? Хаос?
Температура за 50°.
Гуркотить, бряжчить, торохтить...
Палають, гудуть десятки печей...
Летить до долу розпалене залізо, розкида каскади іскор під ударами молота...

Немов демони сновигають засмаглі, покриті вугляним пилом робітники, осяяні полумням й брудні краплини поту котяться з натрудженого чола...

Поривчасті, нервові рухи,—кидають, стромляють, підставляють розпалене залізо. Що-йно сновигають вагонетки. Бесперестанно б'ють молоти—на різні ритми, на різну силу. Тут і падаючий, хвостовий пневматичний... Тут і ручний... Кожний удар молота відбивається в твоїй гарячій скроні.

Бесперестанно цокотять Рейдера. Вони то і приковують нашу увагу. Невелике спорудження. Поруч піч відкіля робітник що-йно викидає розпалене залізо—зубці для борін. Два робітника хватають ці зубці довгими обценьками й вмиє оббивають на Рейдерах.

— Рейдера ці гордість заводу,— пояснює старший робітник—робимо самі. Кожен Рейдер за 120 робітників працює. Да, раніш з-за кордону призовили,— й знов упертий кивск підборідком.

В царстві машин.

Пекельний гуркіт позад,— наче голові легче стало. Запахло масляною фарбою й сосною. Стрелярний цех.

Ціла армія молотарок, віялок, корнерізок, соломорізок, плугів, борін й багато иншого знаряддя випирала незграбними ричагами, вилискувала металевими частинами, свіжою фаброю, лаком.

Очі старшого робітника тут засвітились теплим вогником й він ніжно гладив зашкорублою долонею одпаліровані, новенькі частини, охоче розповідав, пояснював найменші деталі.

— Ось маєте віялки... Удосконалено, точно підбрано сита, вентилятори—дають більшу продуктивність,— й він штурхав, цокав зашкорублим пальцем.

— Молотарки. Раніш були на центрах, незручні, тепер на глухих підшипниках, з точно перевіреном барабаном...

— А ось „пропашники“ „Планет“ американської системи, раніш привозили з Америки, тепер робимо самі... Від цукроварень, колективів маємо подяку...

— А це пружинна борона—теж раніш з Америки привозили. Борона дуже корисна в господарстві—після пару копирсає землю так, що можна зразу-ж сіяти,—на 6 дюймів бере...

— Зернодавилка,—теж дуже корисна річ в господарстві,—зберігає скот.

— Сортировки й фугтеля—перечищають зерно для засіву. Сортировка більше пропускає, фугтель менше, но зато краще. Сортировку можна замінити і віялку.

— Ручна або-ж приводна молотарка 60 копиць вдень може обмолотити...

— А ось і млин для селянського помолу—300 штук в цьому році взяв „Мельстрой“. Весь млин, як бачите, металевий. В звязку з електрифікацією буде поширюватись.

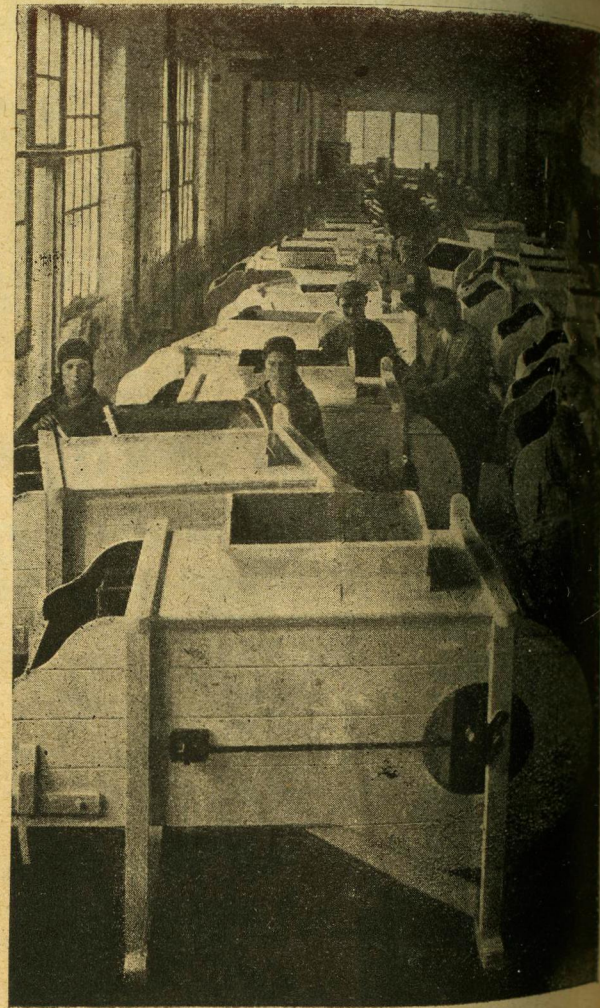
— А сортировки, фугтеля, віялки продаємо навіть в Турцію, Персію... Да, ще збираємось трієри виробляти. Вони ще ніколи ні в Росії ні на Україні не вироблялись. 1000 шт. в майбутньому році збираємось виготовити.

На зустріч віяло прохладю... Ми виходили з задущливих, шумливих цехів з важкою головою.

А там привільний степ розкинувся поза заводом. Задумані, сірі хати чекають гостей... Авони приходять... Партія за партією виходять з-за брами і поглядають на обрії, на села, на поля...

Село радо чекає гостей...

К. П.

Фарбують віялки.

„КУ-КЛУКС-КЛАН“.

Реакційний рух в імперіялістичних країнах, головним чином, в Італії, Англії та Америці набуває найрельєфніших рис в зв'язку з масовим революційним рухом, що дедалі наростає в цих країнах.

Італія в протипагу пролетарській революційній хвилі створила організацію фашистів—банду злочинців, озброєну стрільною зброєю, і, за прикладом бувшої російської чорної сотні, гумовими палюгами.

Перебуваючи під опікою самого «чорного герцога» — Мусоліні, італійські фашисти зовсім безкарно витворяють в країні, що захочують.

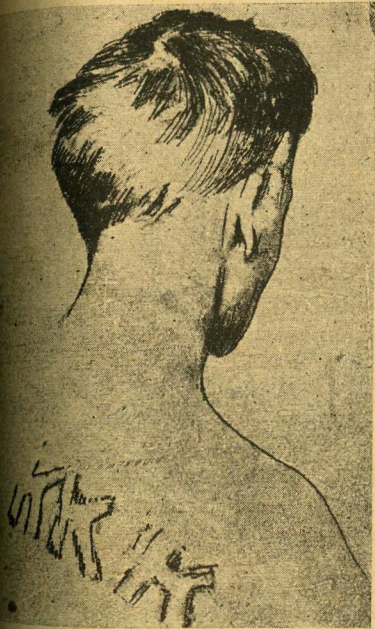
Бешкети «Ку-Клукс-Клана» доходили до такої міри, що навіть і губернатор обох Каролін, де особливо великий був вплив «Ку-Клукс-Клана», примушений був прохати у президента військової допомоги.

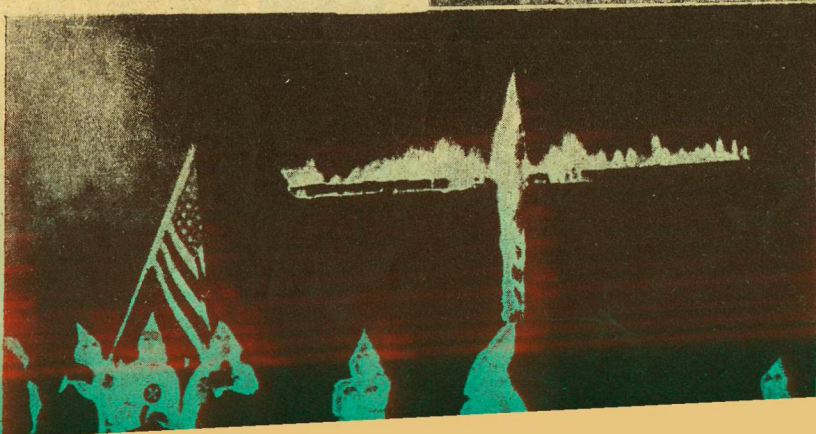
Таємне зібрання уночі.

20 квітня 1871 року американський конгрес видав закона про особисту недоторканість президента і дав йому право братись до зброї, щоби підтримувати закон.

На цій то підставі президент, зметою ліквідації самочинств «Ку-Клукс-Клана», що досягли колосальних розмірів...

Знак „Ку-Клукс-Клана“.

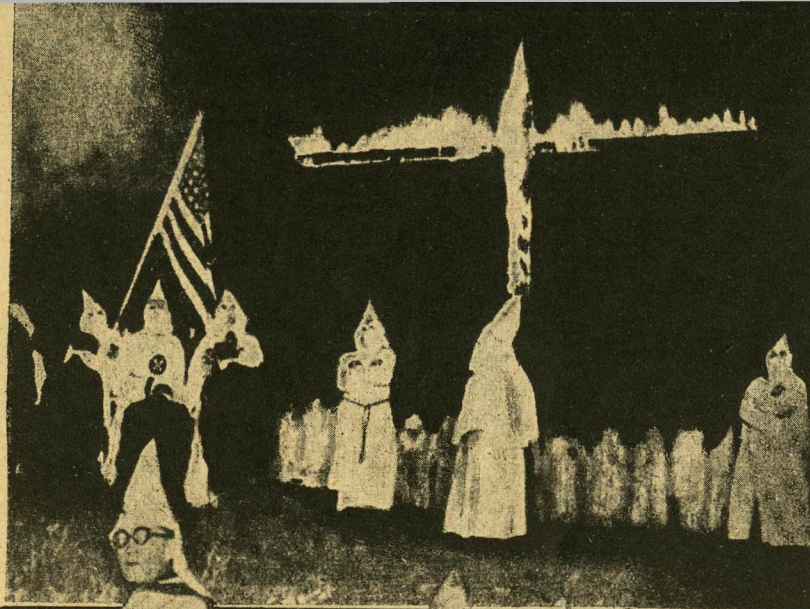

аврам фашистів позаздри-
лійські «джентльмени» і
ли в себе організацію
«сорочників». Останні бо-
головним чином, з ро-
ми та соціалістичними
аціями. Не відстала від
руху й Америка. Енергійні
перекроїли на фшиский
у, вже давно існуючу у
ій Америці, хуліганську
ацію «Ку-Клукс-Клан».

анізовано цей таємний
ний союз у момент за-
північно-американської
віденних історичних

англійські «джентльмени» і
ворили в себе організацію
«орно-сорочників». Останні бо-
ються, головним чином, з ро-
дичами та соціалістичними
організаціями. Не відстала від
цього руху й Америка. Енергійні
перекроїли на фашиський
стал, вже давно існуючу у
північній Америці, хуліганську
організацію «Ку-Клукс-Клан».

Організовано цей таємний
політичний союз у момент за-
чистки північно-американської
землі у південних штатах. За
цей часів «Ку-Клукс-Клан»
має і другу назву «Біла ліга».
Головною метою «Ку-Клукс-Клана» було
затримання політичного і со-
ціального гніту негрів.

Таємне зібрання уночі.

20 квітня 1871 року американський конгрес видав закона про особисту недоторканість президента і дав йому право братись до зброї, щоби підтримувати закон.

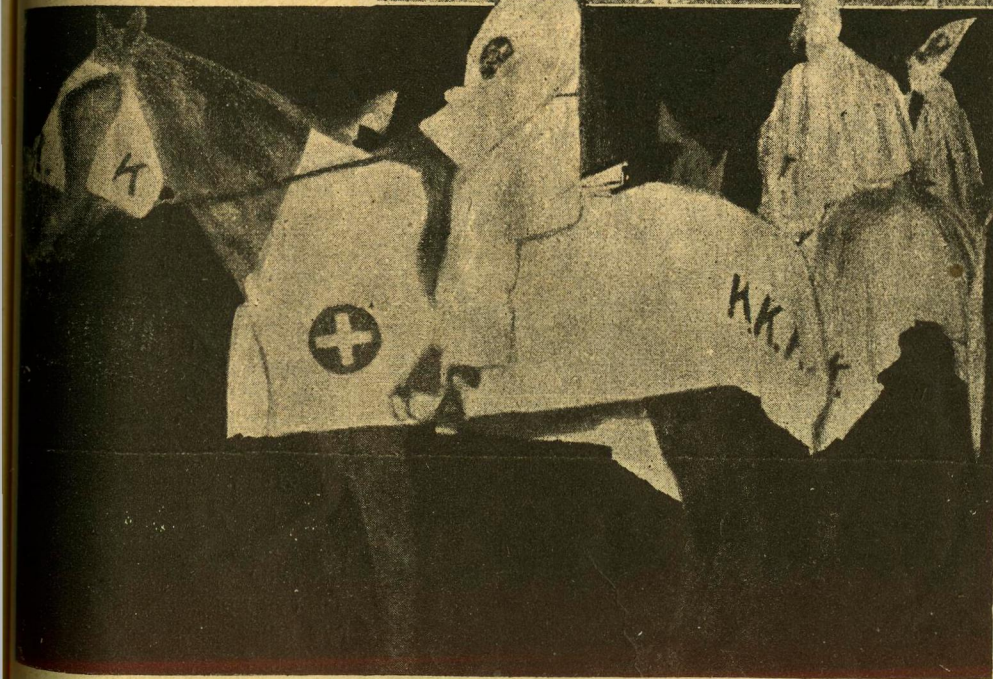
На цій то підставі президент, зметою ліквідації самочинств «Ку-Клукс-Клана», що досягли колосальних розмірів у південній Кароліні, оголосив у жовтні 1871 року в стані облоги 9 графств і чинив численні арешти, що хутко поклали край «Ку-Клукс-Кланові».

* * *

Сучасний «Ку-Клукс-Клан» вже не той. По суті своїй він є «таємною» організацією, що ставить собі за мету боротися з революційним рухом і охороняти сучасний лад. «Білі хлопці», правда, як і раніш, боряться з чужоземцями, охороняючи «чистоту нації», але тепер «Ку-Клукс-Клан» тісно зв'язаний з поліцією і його субсидують великі трести та банки. В Америці фашизм тільки зароджується і через те в політичному житті країни активно він не виступає, лишаючись тільки на сторожі інтересів капіталу.

Склад американських фашиських організацій такий: вони складаються з двох кол — найманих погромщиків і золотої молоді. Щоби залучити останню в лави «Ку-Клукс-Клана», і влаштували, головним чином для цього, конспіративну комедію, різні таємничі знаки, білий одяг, урочисті нічні паради й инш.

Революційні робітники партії С. Ш. особливо У. В. В. індустриальні робітники всього світу уперто боряться з «Ку-Клукс-Кланом» і часто діло доходить до формених боїв. «Білі хлопці», що відродилися, бешкетують в країні без усякого покарання.

Парад „К.-К.-К“ уночі.

Сучасний Константинополь

Константинополь одне з самих старих міст Європи.

За нього та в ньому безліч вузлів зав'язували імперіялисти всіх часів, і греки і французи з англійцями і царські уряди Росії—всім хотілося там прапор свій поставити.

Більш за 50.000 білогвардійців перейшло через нього, заповнили тікаючи від більшовиків після захоплення Червоною армією Одеси, Перекопу та Криму.

Заповнили та не надовго. Якось видно не з того боку зайшли. Да й турки їм щось не сподобались. Непевний нарід турки стали. Хоч і феску носять і каву турецьку п'ють тютюн через довгі чубуки попалюють, а не ті стали, що при султані. Червоніють сильно. Гляди, шей до більшовиків докотяться.

Вїзди лучше «святая русь» поки не пізно. І повиїздили хто до Болгарії та Сербії, хто ліберальніше до демократичної Чехословаччини, а то й до Берліну та Парижу подалися. Від 500 тисяч чи й тисяча в Константинополі залишилася...

Крім Венеції, мабуть, жадне друге місце в світі стільки в собі берега морського немає як Константинополь.

А в середину його врзалася босфорова затока — Золотий Ріг, що майже на сім верстов заходить в суходіл.

Босфор це головний шлях до Константинополю. По ньому що-дня надходять до Константинополю десятки грузових та пасажирських пароплавів. Глибокий і бистрий він більше схожий на річку, що між високих берегів, вкритих дубами, топлями кипарисами та пініями котить свої

назад до берега. Золотий Ріг та Босфор розділяють Константинополь на три часті: на азійському березі Босфора частина його Скутарі, де велетенське на багатьох десятинах, все в кипарисах та білих пам'ятниках кладовище Константинополя.

На південному березі Золотого Рогу-Стамбул найстаровинніша частина міста, цілком турецька.

На північному березі Золотого Рогу Галата.

А над нею на досить високій горі — Перу: європейська частина де поруч з чужинцями живе багато греків та вірменів,

Найбільше мальовниче виглядає Стамбул. Мечеті, палади, будинки все тулиться одно до одного... Будівлі мечетів масивні і в той-же час легкі. Біля кожної 2—4 високі, стрункі мінарети; наче ліс якийсь дивовижний білими щоглами тягнеться у височінь до синього неба. Вулиці в Стамбулі вузькі покручені. Фасади домів повито плющем та виноградом.

Скрізь кав'ярні, де на низеньких ослонах, а то на килимах та подушках сидять годинами мовчазні турки, п'ють з маленьких чашечок каву та методично смочуть наргіле—приладдя, де дим тютюну переходить через воду і довгі покручені чубуки. Багато крамниць, де виробляють і продають різні вироби свої кустарі шевці, бляхарі, золотарі і т. д.

Величезні базари—ціле місто з вулицями, завулицями, з тисячами крамниць кустарів і торговців. Тут продають все те, що потрібно для нескладного турецького побуту.

Турки все роблять поважно: поважно п'ють каву, поважно розмовляють і торгують також поважно.

Босфор це головний шлях до Константинополю. По ньому щодня надходять до Константинополю десятки грузових та пасажирських пароплавів. Глибокий і бистрий він більше схожий на річку, що між високих берегів, вкритих дубами, тополями кипарисами та пініями котить свої блакитні води.

По обох берегах його, ще од Чорного моря і де далі то частіш, розкидано білі хатки, будинки. Вони скоро переходять у маленькі і більші дачні місцевості, а далі передмістя самого Константинополю. Пливають по ньому вперед і назад пароплави, багато парусних суден, прудко сновигають веселі шірке маненькі пароплави-що ними сполучено Константинополь та його околиці.

Чимало і каїків, невеличкі-човни що є водяними візниками Константинополю.

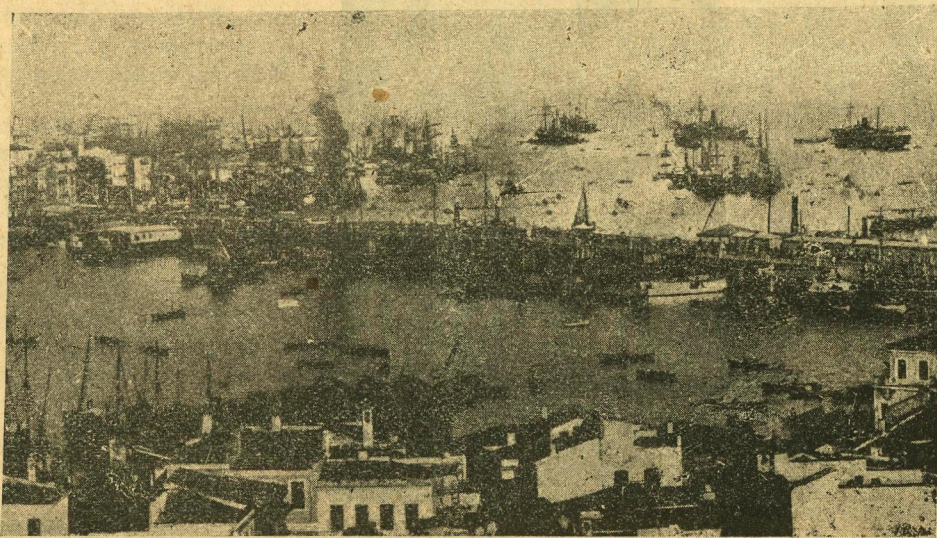
Золотий Ріг це гавань Константинополю.

В ній завжди повно пароплавів різних націй здебільшого англійських, італійських та грецьких.

Тут каїків уже безліч. Роботи багато. Треба сотні пасажирів та матросів відвезти на берег і знову привезти до пароплавів, сотні купців з усяким крамом треба одвезти на пароплави й

Стамбул, Нагорі — башта.

Константинопольський порт.

різні вироби свої кустарі шевці, бляхарі, золотарі і т. д.

Величезні базари—ціле місто з вулицями, завулицями, з тисячами крамниць кустарів і торговців. Тут продають все те, що потрібно для нескладного турецького побуту.

Турки все роблять поважно: поважно п'ють каву, поважно розмовляють і торгують також поважно.

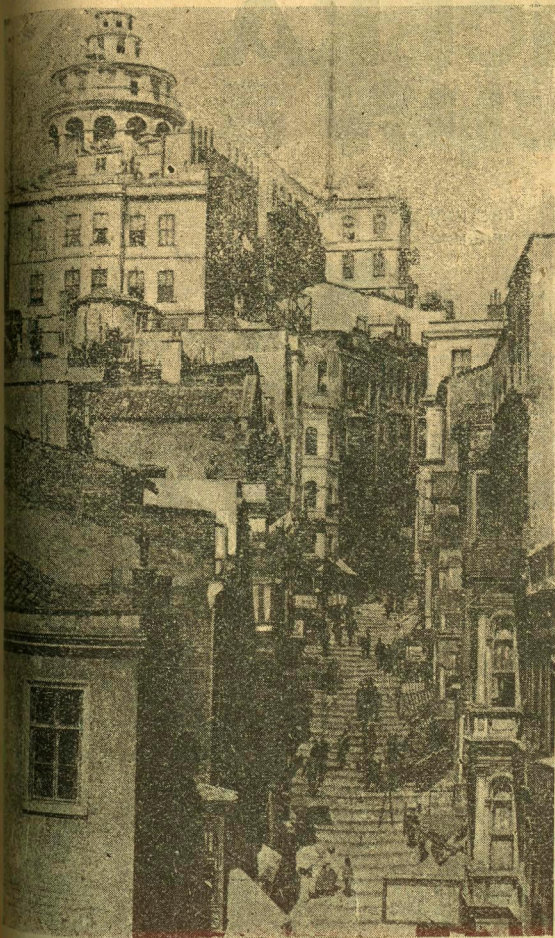
Новий міст, що сполучає Стамбул з Галатою. Тут рух величезний... Всі кудись поспішають... На обох кінцях його стоять збірники, що з піших і кінних і авто беруть гроші за перехід через міст.

Галата портова частина.

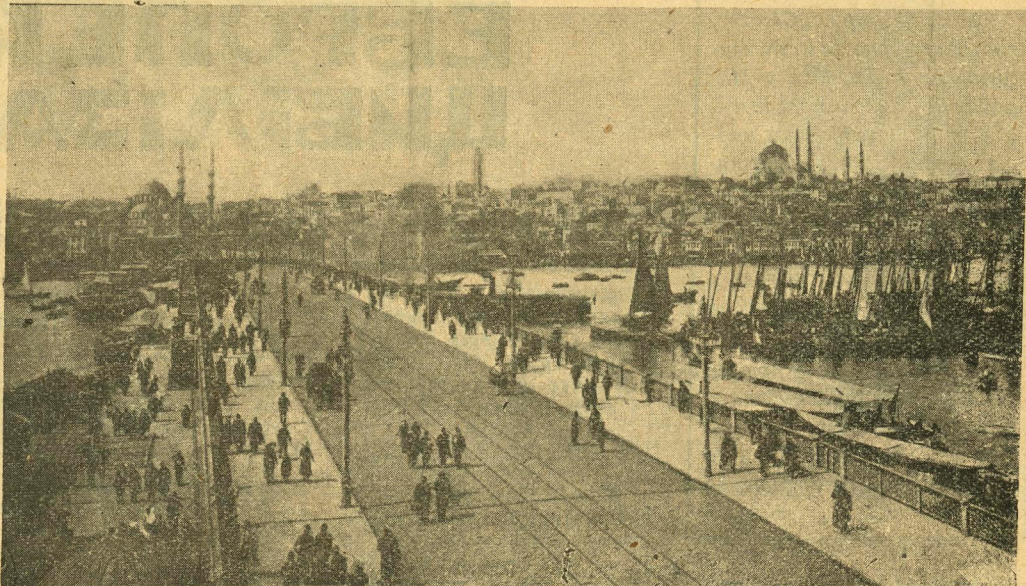
Все в ній живе портом, для порта. Тут люди, і коні, і авто-все перемішано й по деяких вулицях натовп такий густий, що дивуєшся як авто і коні не давлять людей. Галата найбільш інтернаціональна частина міста тут матроси всіх націй, тут турки, вірмени, греки, євреї.

Здається що всі тут торгують. Гамір, крик, метушня. Складна симфонія звуків, рухів і фарб. А на горі Перу—європейська частина. Тут краці магазини, банки посьольства...

В Перу найбільше і білогвардійців російських видно. Частина живе добре, торгує. Торгує крамом всіляким, торгує валютою, служить в крамницях. А більшість бідує займається дрібним комісіонерством, робить всяку випадкову роботу, багато і просто стар

Вулиця в азійськ. частині Константинополю.

Міст через Стамбул.

цює..... Маса жінок пішла до публічних домів Галата багато служить по ресторанах, кав'ярнях підробляючи також своїм тілом. Чимало з них — модні ко-

реччини, тут, хоч менше ніж в Ангорі, але все-ж фактала свій відбиток.

Кріпне професійний рух, організується пролетаріят, хоч він тут і не дуже численний. Змінився і побут і в першу чергу це відбулося на жінці турецькій; зовнішньою ознакою зміни стало те що вже більшість жінок познімали чадри.

Константинополь навіть підупавши, все-ж таки ще багате і пишне місто: він ще й зараз значний центр світової торгівлі, ще й зараз панує в ньому старий буржуазний дух, повно стремління до валютних операцій, швидкої наживи, він все ще такий чужий убогому турецькому селянинові, такому бідному, що навіть і воза доброго не має, що навіть і коліс справжніх до воза справити ще не у силі, а замість коліс вживає кружалки збиті з дошок.

Іде в Туреччині велика перебудова і психологічна, і політична, і соціальна.

Переживає її й Константинополь і колись коли він знайде шлях як стати йому до послуг основної маси турецького народу — анатолійського селянина та робітника, повернеться до

и..... Константинополь, що був колись центром всеї по-
и Турції, центром торгівлі, центром релігії, зараз сильно
ав. Центр політики зараз Ангора, торгівля через блокаду
ських Республік Антантою, сильно зменшилася, бо головне
тут транзитна торгівля; торгівля, внутрішня почала пере-
ти до Смирни, яка ближче до Ангори географічно і ближча
ніша до неї по духу. Немає султана, нема й голови релі-
го. Та й взагалі після революції релігія загубила ту вели-

Вулиця в азійськ. частині Константинополю.

Котки..... Константинополь, що був колись центром всієї політики Турції, центром торгівлі, центром релігії, зараз сильно підупав. Центр політики зараз Ангора, торгівля через блокаду Радянських Республік Антантою, сильно зменшилася, бо головне була тут транзитна торгівля; торгівля, внутрішня почала переносити до Смирни, яка ближче до Ангори географічно і ближча рідніша до неї по духу. Нема султана, нема й голови релігійного. Та й взагалі після революції релігія загубила ту велику роль—що колись відігравала в житті старої Туреччини. Люди за ці роки поменшало. Кажуть що тисяч на триста. Революція що так змінила і устрій і побут і політику Ту-

торанах, кав'ярнях підробляючи також своїм тілом. Чимало з них — модні ко-

Константинополь навіть підупавши, все-ж таки ще багате і пишне місто: він ще й зараз значний центр світової торгівлі, ще й зараз панує в ньому старий буржуазний дух, повно стремління до валютних операцій, швидкої наживи, він все ще такий чужий убогому турецькому селянинові, такому бідному, що навіть і воза доброго не має, що навіть і коліс справжніх до воза справити ще не у силі, а замість коліс вживає кружалки збиті з дощок.

Іде в Туреччині велика перебудова і психологічна, і політична, і соціальна.

Переживає її й Константинополь і колись коли він знайде шлях як стати йому до послуг основної маси турецького народу—анатолійського селянина та робітника, повернеться до нього та сила що відіграватиме значну роль в житті перебудованої робітничо-селянської Туреччини.

I. Мандрівець.

Миллип Голубничий.

У ЛІКАРНІ.

Пришов до неї у лікарню...
(десь похилились явори).
Невже погаснуть очі карі,
Яким потрібно так горіть?

Проклята хворість на легені—
Друкарня лишила сліди.
— Чому не прийде дужий геній
Життя вернути молодим?

А десь що-дня зростають домни,
Фордзони мають на полях.
Вже зацвіта заводу гомін.
Вже зацвіта новим Земля.

Д. Фальківський.

* * *

Чогось гуде так вітер говірливий
І журно

Зорять
Зорі

Угорі,—

Коли проходжу зморений,

Журливий

В вечірній час за містом пустирі.

Я знаю:

Що за сотню—другу кроків

Мене поглине міста чортів шум...

Чого-ж,

Чого-ж ти, вітре кривобокий,

Чого ревеш, немов мені на глум?..

Я знаю:

Що не стану більш за соху,

Не прооре леміш пахучої ріллі,—

Бо в тепер молюсь другому богу!

І мені чогось так журно,

Журно стане;

Його я проміняв на сірий камінь,

Зміняв на місто соху й чересло.

Не запряжу я більш буланих коней
Не проорю я лан пухкий,

Як дим.

Мій кінь новий станки пасами гонить,
І рже іржанням гугнявих машин.

В моїх думках—

Задрипане село:

І от...

Що-дня,

Коли я йду з роботи

І журно

Зорять

Зорі,—

Угорі,—

Я хочу так плугами розпороти

Оці міські порожні пустирі...

Бо в мене серце—

На дві половини

(Чого-ж ти, вітре,

вітроньку вже зник?)

Гдна шепче:

— Був і будеш селянином...

А друга каже:

— Ти вже робітник.

Відомий поет — основоположник, разом з Дюамелем і Ю. Роме-
ном, течія „унанімістів“.

„Ось парламентарі, що розпинаються, кажучи про своє
прагнення миру, на всіх політичних банкетах, на всіх виборчих
зборах. А опинившись при владі, вони розпочинають колосальну
війну.“

Ця заборча політика рано чи пізно примусить схід пов-
стати проти ганебних цивілізаторів Заходу.

Колоніальну війну завжди вигадують європейці. „Честь
Франції зачеплено“, бо Мароко має підземні скарби.

Нам не вистачає грошей на все, крім війни. І сотні, тисячі
молодих людей, менш зацікавлених завоюванням Рифа, ніж французький
банк, загинуть на африканській землі“.

Жорж Дюамель.

Поет і белетрист з школи унанімістів. В серії романів і повістей дуже
рельєфно виявив різно анти мілітаристські тенденції своєї групи.

„Багато пацифістів уявляє собі, що Мароканська війна не схожа
на інші, що метою її є мир, цивілізація й инш. Це не так. Війна в
Мароко нічим не відрізняється від інших війн, і через цю війну

Кладовище в м. Фесі (Мароко).

Автор відомих романів „Моніка Лербье“,
„Товариш“, „Проститутка“ й инш., де
зазначається розклад старої моралі
в сучаснім буржуазнім суспільстві і
зародок нових, вільних взаємин між
чоловіками й жінками.

„Ганьба після досвіду останньої війни
дозволяти гинут одним людям для зба-

Посланці Абд-Ель-Керима, що прибули до
Мадриду для переговорів.

гачення інших, бо така мета війни, не вважаючи
на красномовні слова“.

П'єр Амп.

Белетрист, виступив на літературне поле ще
перед війною (1912 р.), але особливо
став відомий лише після війни своїм вироб-
ничими романами, особливо близькими ра-
дянському читачеві.

„Я не знаю, чи є Абд-Ель-Керим соціяльний
реформатор, але навіть негативна відповідь на
це питання не дає права європейцям силою за-
бирати Рифські копальні, тим самим подаючи
рифлянам приклад мілітаризму. Ми — побіденні
канібали. Чим відрізняється радість дикуна,

Абд-Ель-Керим

голи він
радість
він дізна
бою... 400
жінки
вали“

Сучасні
„Пісн

„Я т
війну, ш
Вони є
і, під ви
цивіліза
нансовим

Письмен
Гонимі
змальов
гритяськ
лю,

„Всяка
легідь
Ось ре
такі вій
яку наро
і всяко
вподоб
твіничу
податки

Належ
„бунт
чи циві
висновок
тільки ш
Абд-Ель
розбі
ком... А
ників ма
нанті“

В МАРОКО

Жан Ришар Блох.

Сучасний французький белетрист, відомий своїми книжками „Леві“ і „Кариавал—це смерть“, у нас не перекладеними.

„Лицеміри ті, хто каже: „Мароканці напали на нас, ми обороняємось“, тоді як прекрасно знають, що ми пішли на них. Лицеміри ті, хто каже: „Ми обороняємо європейську цивілізацію від дикунів“, знаючи, що цивілізація не має нічого спільного з помилками імперіалізму і з нахабством правління французького проконсула“.

Віктор Баш.

Професор літератури у Сорбонському університеті.

„Ми, учні Жореса і Перевансьє,—проти колоніальних війн кажемо, що всі народи будь-якої раси, релігії, цивілізації мають цілковите право вільно розпоряджатись собою з умовою не поневолювати інших народів. Через те 25 травня ми голосували в порядку справ, що уряд повинен якомога швидче відновити в Мароко довгий мир, яким гарантовано було-би безпеку населенню французького краю і постачання харчових припасів риф'янському населенню. Слід-би вимагати від уряду республіки щоб він негайно припинив різню і почав мирні переговори. Але ми, на жаль, не досить поінформовані про причини війни і чи справді Абд-Ель-Керим завзятий честолюбець, що задумав, після перемог над іспанцями, взяти верх і над французами. Об'єднаймо-ж наші зусилля, дорсгий

Але розумна людина, не звязана політикою, розуміє, що вся відповідальність лягає на тих, хто переплив моря, щоб явитися туди, де вже раніше жили інші. Що казати про справедливість, коли в кого сила, той і правий. Що казати про честь країни, коли відомо, що зачеплено інтереси деяких, а зовсім не держави. Наш спільний інтерес, щоби наші діти були живі і щоб не тратилось марно сотень мільйонів, потрібних на мирну роботу, на створення того загального добробуту, тієї справедливості, яких вимагає життя“.

Ген. Вейган—головноком. франц. війська в Маґоко.

Люсьєн Декав.

Відомий белетрист, член академії Гонкурів, особливо вславився своїм романом „Старий Філемон і його стара“. (1913-й).

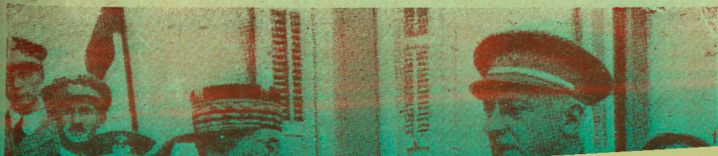
„Що до війни в Мароко, то треба відшукати, кому вигідний цей злочин. І ми шукатимем уперто“.

Ганерал Персін

„Мароканська війна порушила питання, чи мають право, так звані цивілізовані народи експлуатувати скарби мароканської країни під тим приводом, що мароканці нездатні на це і що така експлоатація потрібна для інтересів людства. Коли Ліга Націй вирішить це питання позитивно, то лишається ще спитати у самих мароканців їхньої думки на це питання. Вони можуть відповісти, що хай цивілізовані нації задовольняються щастям культури в себе, давши змогу мароканцям жити, як жили колись спартанці. Міркувати-ж про права народів розпоряджатись самим собою—марно потрачений час“.

Андре Жермен.

„Колонізація сама по собі несправедлива. Слід сподіватись, що європейські народи збагачуть народи“.

республіки щоб він негайно припинив різню і почав мирні переговори. Але ми, на жаль, не досить поінформовані про причини війни і чи справді Абд-Ель-Керим завзятий честолюбець, що задумав, після перемог над іспанцями, взяти верх і над французами. Об'єднаймо-ж наші зусилля, дорсгий

приводом, що мароканці нездатні на це і що така експлуатація потрібна для інтересів людства. Коли Ліга Націй вирішить це питання позитивно, то лишається ще спитати у самих мароканців їхньої думки на це питання. Вони можуть відповісти, що хай цивілізовані нації задовольняться щастям культури в себе, давши змогу мароканцям жити, як жили колись спартанці. Міркувати-ж про права народів розпорятись самим собою — марно потрачений час“.

Андре Жермен.

„Колонізація сама по собі несправедлива. Слід сподіватися, що європейські народи збагнуть нарешті, що вони не мають ніякого права, на підставі порізненности раси або коліру шкіри, поневолювати інші нації нижчої чи вищої цивілізації, ніж наша; ніякий справжній поступ неможливий, поки люди віритимуть, що наче б-то існує честь нації, яку треба захищати, замість того, щоби бачити в нації просто чесне суспільство з обопільним забезпеченням. Що таке богиня відчизна?! Мароканська війна, з приводу якої в палаті й по всій країні знов забалакали про „національну честь“, показала нам, проти чого повинні ми боротися в ім'я розуму й рації“.

Ліворуч—маршал Петен—фр. генерал; Праворуч—іспанський диктатор Прімо-де-Рівера.

Андрі Барбюс,—і вимагаймо від уряду, щоб він усе зробив для замирення, але не заохочуймо Абд-Ель-Керима в його ворожнечі до нас. Заявімо нашу огиду до війни де-б їй не підгтовляли“.

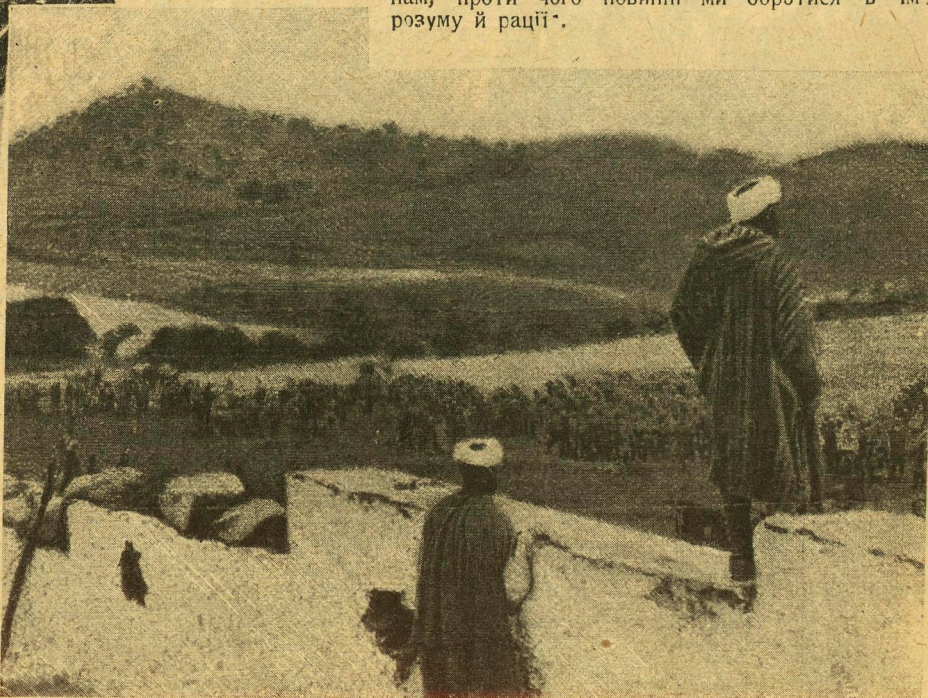
Северин.

Псевдонім французької письменниці Кароліни Ремп—журналістки, захисниці й наступниці демократичної ідеї свого друга, відомого соціаліста Ж. Валеса.

„Я проти всіх війн без винятку“.

Професор Пренан.

„Моя думка про цю війну це думка всіх людей, вільних від політики, а також вільних від егоїстичних міркувань. Війна завжди—дурість і злочин. Ті, хто уявляє, що вони є втілення Франції, кажуть, що винні мароканці—привідці і що наш обов'язок—втихомирити і покарати бунтівників.“

В лагері Абд-Ель-Керима. Рифські кабіли ведуть полонених французів.